

11 La nupcialitat de la població estrangera a Catalunya

Pau Miret Gamundi¹

1. Membre del Departament de Geografia de la Universitat Autònoma de Barcelona dins del Programa Ramón y Cajal del Ministeri d'Educació i Ciència, on forma part del grup de recerca consolidat Grup d'Estudis de la Població (2005SGR00897), alhora que és investigador associat del Centre d'Estudis Demogràfics.

RESUM

La investigació té tres parts diferenciades. A la primera es fa un repàs de la nacionalitat dels cònjuges dels matrimonis que fixen la seva residència a Catalunya, utilitzant com a font de dades el Moviment Natural de la Població. S'analitza si els cònjuges són de nacionalitat espanyola, d'un altre país dins de la Unió Europea o de fora d'aquesta àrea, amb l'objectiu d'esbrinar si el matrimoni, a més del canvi en l'estat civil, pot facilitar la variació de l'estatus pel que fa al permís de residència o la nacionalitat. I, de fet, s'observa que la majoria dels matrimonis en què si més no un dels cònjuges era estranger s'han produït entre una persona de nacionalitat espanyola i una altra de nacionalitat extracomunitària. A la segona part, a través de les taxes de nupcialitat i tenint en compte si la nacionalitat de les persones era espanyola o estrangera, es calcula la intensitat i el calendari de la nupcialitat a Catalunya: la percepció resultant és que la reduïda nupcialitat actual pràcticament no canvia si se separa el component de nacionalitat espanyola i el de nacionalitat estrangera. A la tercera part, finalment, per copsar la realitat de les parelles residents a Catalunya (i no només la dels matrimonis que s'hi celebren) s'utilitzen dades censals. La panoràmica resultant d'aquesta font acota força la nostra visió: la formació de parelles entre les dones estrangeres es produeix a una edat molt més jove que entre les dones de nacionalitat espanyola, tot i que, per a ambdós sexes, la convivència en parella més enllà dels trenta anys és molt menor entre els estrangers que entre les persones de nacionalitat espanyola.

Tot i que —com s’ha explicat en un altre capítol d’aquest Anuari— la població estrangera a Catalunya no ha deixat d’incrementar-se, la nupcialitat d’aquest conjunt poblacional no ha estat gaire sovint objecte d’estudi acadèmic, sinó més aviat d’anàlisi periodística, amb les seves característiques concomitants d’immediateza i superficialitat. En realitat, fins fa molt pocs anys, la nupcialitat de la població estrangera no tenia una presència numèrica suficient per despertar l’interès demogràfic, fet que explica que els treballs que s’hi refereixen utilitzin normalment una metodologia qualitativa (Rodríguez García, 2004 i 2006) i que només en casos molt recents la perspectiva hagi estat quantitativa (Cortina *et al.*, 2006). Per contra, aquest ha estat un tema clau en altres llocs, entre els quals destaquen els Estats Units (Pagnini i Morgan, 1990; McCaa, 1993; Quan i Lichter, 2001). De fet, la nacionalitat apareix com a variable en els registres de matrimonis del Moviment Natural de la Població l’any 1989, tot i que no serà fins al 2001 que les núpcies amb un o dos cònjuges estrangers adquiriran a Catalunya —com es comprovarà a continuació— una presència estadística rellevant.

S’anomena endogàmia matrimonial el fet que els cònjuges tinguin les mateixes característiques. El fenomen oposat rep el nom d’exogàmia matrimonial. El grau d’endogàmia es pot analitzar segons la similitud d’edats, nivell d’instrucció (González, 2003; Esteve i Cortina, 2005), professions² (Miret, 2003) o altres variables: en aquest capítol ens hi referirem en el sentit de tenir la mateixa nacionalitat.

2. En aquests darrers casos s’anomena homogàmia matrimonial.

ELS MATRIMONIS SEGONS LA NACIONALITAT DELS CÒNJUGES

En aquest anuari es recullen tant les evolucions sociodemogràfiques com les jurídiques: tan important és esbrinar quants són els nous immigrants i quines en són les característiques socials com la situació de dret que els emmarca. En concret, en el tema del matrimoni, l'interès rau en com un canvi en l'estat civil pot comportar una variació en la situació legal de residència o la nacionalitat del cònjuge immigrant. En efecte, casar-se amb algú amb una nacionalitat d'un país de la Unió Europea pot obrir les portes a la possessió del permís d'estada a la Unió Europea o fins i tot a la nacionalitat: així, per exemple, contraure matrimoni amb una persona de nacionalitat espanyola implica reduir a un any el requisit de residència legal i permanent a Espanya per poder adquirir la nacionalitat. Per això, en aquest apartat, separarem els cònjuges segons la nacionalitat: 1) espanyola, 2) una altra nacionalitat comunitària³ o 3) una nacionalitat no comunitària.

Fins l'any 2000, a Catalunya, els matrimonis entre un home i una dona⁴ ambdós de nacionalitat espanyola van mantenir-se per sobre del 94% (taula 1). Certament, havien caigut dos punts percentuals des del 1989, el primer any que es va recollir la nacionalitat dels cònjuges, però es tractava d'una variació insignificant en comparació amb l'evolució posterior. En efecte, a partir de l'any 2001 aquest descens es va fer més precipitat, i va arribar l'any 2004 a un 81%, tretze punts percentuals per sota del 2000. És a dir, el pendent de la disminució dels matrimonis entre espanyols s'havia accelerat, amb una tendència descendent de l'1% anual: en cas que continuï aquesta progressió, el nombre de matrimonis en què ambdós cònjuges són de nacionalitat espanyola per al 2006 es pot estimar en un 76,5% (en conseqüència, s'estima que, aquest any, algun dels dos cònjuges serà estranger en un xic més del 25% dels matrimonis), un percentatge que, si continua la mateixa tendència, disminuiria fins al 68% a l'horitzó de l'any 2010.

3. Considerarem la Unió Europea dels 15, abans de les darreres incorporacions, és a dir, la composada, a més d'Espanya, per Alemanya, Bèlgica, França, Itàlia, Luxemburg, Holanda, el Regne Unit, Dinamarca, Irlanda, Grècia, Portugal, Àustria, Finlàndia i Suècia.

4. Els darrers registres de matrimonis publicats fins ara ens remeten a l'any 2004; en conseqüència, encara no s'havia produït la reforma del Codi Civil de 2005 que ha obert la porta al matrimoni entre parelles del mateix sexe: potser podrem tractar aquest tema en el proper Anuari.

Cal remarcar que la majoria dels matrimonis a Catalunya en què si més no un dels cònjuges tenia una nacionalitat estrangera s'ha produït, en els darrers anys, entre un cònjuge espanyol i un altre amb una nacionalitat no comunitària (taula 2). Així, entre els matrimonis en què almenys un dels membres era estranger, fins al 1997 un 30% es contreia entre un espanyol i una extracomunitària, i un altre 30% entre una espanyola i un extracomunitari. En definitiva, fins a aquesta data, a Catalunya un 60% dels matrimonis en què almenys un dels cònjuges era estranger afavoria el permís de residència a Espanya i fins i tot la nacionalitat espanyola per a un dels cònjuges. Aquest percentatge s'ha incrementat fins a un 65%, amb la diferència que les parelles en què l'espanyol era l'home s'han incrementat fins al 43% i aquelles en què l'espanyola era la dona han disminuït fins al 23%. Uns percentatges registrats el 2004, que s'havien mantingut estables des del 2001 i que no sembla que hagin de canviar gaire en el futur proper.

Si es calculen aquests percentatges sobre el total de matrimonis es veu com el ritme d'increment en el segle XXI ha estat molt superior al del segle passat: fins l'any 2000, només un 3% dels matrimonis era entre un cònjuge espanyol i un altre extracomunitari; després d'un increment lineal aquest valor ha arribat l'any 2004 al 8% per a les parelles en què ell era l'espanyol i al 4% en les que ho era ella.

Entre aquestes proporcions només un altre percentatge superava l'1%, i només per als darrers tres anys, és a dir, aquells matrimonis en què marit i muller tenien una nacionalitat no comunitària. Així, aquest valor va passar del 0,8% l'any 2001 al 4% l'any 2004.

Els valors de les altres tipologies de matrimonis eren minúsculs en relació amb els anteriors. Per exemple, el matrimoni entre un home amb una nacionalitat de la Unió Europea i una espanyola va passar del 0,7% durant el període 1993-1996 a l'1% del 1999 ençà. O, en el cas invers, el d'un espanyol amb una comunitària, del 0,6% durant els primers anys analitzats al 0,5% del 1993 ençà (taula 1). Òbviament, aquests matrimonis no canviaven en res l'estatus legal dels contraents, ja que ambdós ja estaven en possessió d'una nacionalitat comunitària. Aquests percentatges s'han mantingut força estables en els darrers anys, de manera que les parelles mixtes entre una persona de nacionalitat espanyola i una d'algun altre país de la Unió Europea no s'allunyan gaire, en un futur proper, de l'1,5% que s'ha registrat en els darrers anys.

Taula 1.

Percentatges de matrimonis segons la nacionalitat dels cònjuges. Catalunya, 1989-2004

Any	Nacionalitat dels cònjuges (%)									Total
	Espanyol - espanyola	Comunitari - espanyola	Extracomunitari - espanyola	Espanyol - comunitària	Comunitari - comunitària	Extracomunitari - comunitària	Espanyol - extracomunitària	Comunitari - extracomunitària	Extracomunitari - extracomunitària	
1989	96,36	0,69	1,16	0,61	0,08	0,02	0,9	0,03	0,15	100
1990	95,62	0,81	1,47	0,65	0,06	0,02	1,18	0,03	0,15	100
1991	95,17	0,8	1,71	0,64	0,08	0,03	1,33	0,03	0,21	100
1992	95,4	0,71	1,3	0,55	0,09	0,02	1,48	0,06	0,38	100
1993	95	0,78	1,55	0,5	0,06	0,05	1,68	0,04	0,34	100
1994	94,98	0,74	1,66	0,49	0,06	0,06	1,67	0,05	0,29	100
1995	95,38	0,8	1,55	0,53	0,05	0,06	1,35	0,05	0,24	100
1996	95,12	0,75	1,57	0,48	0,06	0,08	1,55	0,05	0,32	100
1997	94,67	0,87	1,82	0,49	0,09	0,07	1,69	0,05	0,24	100
1998	94,46	0,89	1,68	0,43	0,07	0,08	2,02	0,09	0,29	100
1999	93,83	1	1,7	0,44	0,12	0,07	2,42	0,11	0,3	100
2000	94,04	0,94	1,46	0,51	0,1	0,06	2,37	0,09	0,43	100
2001	92,36	0,99	1,62	0,49	0,11	0,08	3,36	0,18	0,81	100
2002	89,15	0,89	2,42	0,5	0,14	0,17	4,7	0,27	1,77	100
2003	83,66	1,01	3,46	0,48	0,15	0,25	7,05	0,43	3,52	100
2004	81,19	0,96	4,31	0,48	0,18	0,32	8,03	0,53	4	100

Font: Elaboració a partir del Moviment Natural de la Població (dades primàries facilitades per l'Institut Nacional d'Estadística).

Els altres tres tipus de matrimonis, certament, han augmentat de manera important des del 2001 fins al 2004, però els valors de què parlem són poc importants, fins i tot per als darrers anys observats. Així, els matrimonis entre un estranger comunitari i una estrangera de fora de la Unió Europea han passat del 0,03% el 1989 al 0,53% el 2004;

Taula 2.

Percentatges de matrimonis amb almenys un dels cònjuges estranger, segons la nacionalitat dels cònjuges. Catalunya, 1989-2004

Any	Nacionalitat dels cònjuges (%)								Total
	Comunitari - espanyola	Extracomunitari - espanyola	Espanyol - comunitària	Comunitari - comunitària	Extracomunitari - comunitària	Espanyol - extracomunitària	Comunitari - extracomunitària	Extracomunitari - extracomunitària	
1989	18,97	31,88	16,87	2,1	0,48	24,78	0,73	4,2	100
1990	18,54	33,63	14,88	1,35	0,41	27	0,74	3,45	100
1991	16,51	35,42	13,19	1,63	0,54	27,59	0,72	4,4	100
1992	15,34	28,31	11,94	1,93	0,51	32,28	1,35	8,34	100
1993	15,68	30,98	9,95	1,13	1,01	33,63	0,82	6,8	100
1994	14,74	33,08	9,74	1,2	1,14	33,33	0,95	5,82	100
1995	17,2	33,53	11,42	1,08	1,28	29,23	1,14	5,11	100
1996	15,48	32,27	9,8	1,24	1,7	31,81	1,05	6,66	100
1997	16,4	34,05	9,25	1,68	1,38	31,71	0,96	4,56	100
1998	16,06	30,37	7,73	1,26	1,37	36,46	1,54	5,21	100
1999	16,27	27,56	7,1	1,91	1,16	39,24	1,86	4,89	100
2000	15,7	24,53	8,53	1,72	1,01	39,83	1,46	7,22	100
2001	12,96	21,24	6,44	1,39	1,07	43,99	2,3	10,62	100
2002	8,24	22,32	4,59	1,27	1,53	43,29	2,46	16,29	100
2003	6,17	21,19	2,92	0,91	1,52	43,12	2,64	21,53	100
2004	5,12	22,91	2,56	0,94	1,68	42,69	2,81	21,29	100

Font: Elaboració a partir del Moviment Natural de la Població (dades primàries facilitades per l'Institut Nacional d'Estadística).

els matrimonis entre un estranger extracomunitari i una estrangera comunitària, del 0,02% al 0,32% per a les mateixes dates, i els matrimonis entre dos cònjuges estrangers, ambdós comunitaris, del 0,08% el 1989 al 0,18% el 2004. Uns percentatges negligibles que no canvien per res l'escenari observat de les noves parelles mixtes a Catalunya.

En definitiva, el grau d'endogàmia matrimonial a Catalunya el 2004 va ser del 85% (un 81% de matrimonis entre espanyols, un 4% entre extracomunitaris i un percentatge negligible entre cònjuges amb alguna nacionalitat d'un país de la Unió Europea llevat de l'espanyola). Així, de manera complementària a aquesta dada, es pot estimar que el grau d'exogàmia matrimonial és del 15%.

LA NUPCIALITAT DE LA POBLACIÓ ESTRANGERA

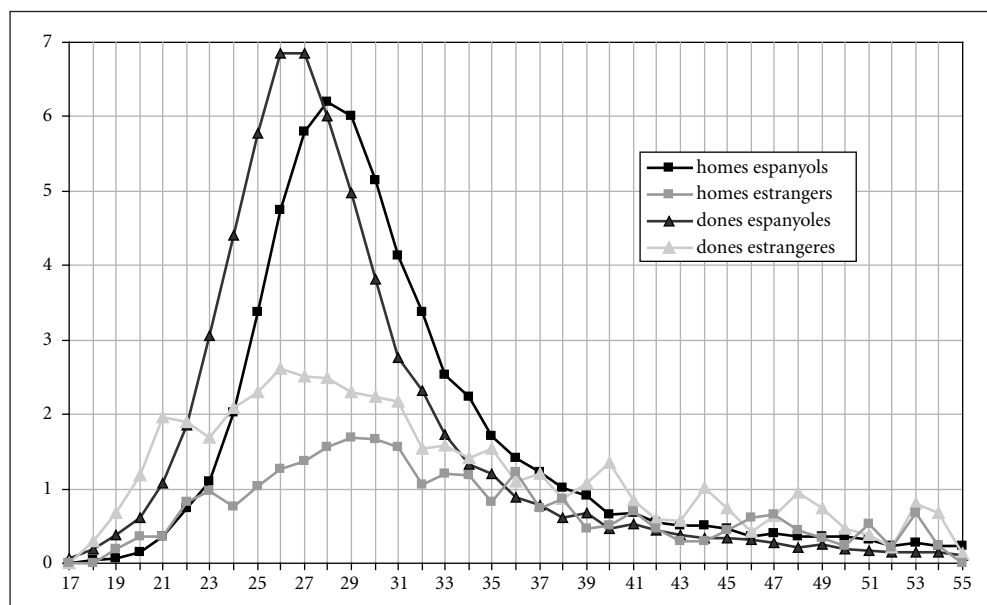
Per poder parlar amb propietat sobre la nupcialitat i no sobre els matrimonis cal fer un salt tècnic en els indicadors que utilitzem: ja no es tracta de calcular les proporcions de matrimonis amb un dels cònjuges de nacionalitat estrangera sobre el total de matrimonis, sinó d'elaborar les taxes de nupcialitat específiques per edat i sexe i segons si el cònjuge tenia la nacionalitat estrangera o espanyola. Per construir aquestes taxes cal tenir al denominador la població per edat, sexe i nacionalitat. Aquesta informació es recull amb els censos de població, una operació que es va fer per darrera vegada l'any 2001 i que s'ha anat actualitzant amb el padró continu, que parteix d'una certa sobreestimació de la població (ja que algunes vegades els ajuntaments no donen de baixa els habitants que deixen el municipi, característica que afecta molt especialment la població de nacionalitat estrangera, que és molt més mòbil que la resta). Les taxes específiques per edat, sexe i nacionalitat per al 2001 estan representades al gràfic 1, del qual es conclou que indubtablement, a Catalunya, la nupcialitat va ser molt més intensa entre qui tenia nacionalitat espanyola que entre qui la tenia estrangera, molt en especial entre els homes.

Amb la suma d'aquestes taxes específiques s'obté l'índex sintètic de nupcialitat (ISN), que és la mesura de la intensitat del fenomen en un moment donat en el temps. El 2001, l'ISN fou del 64% per a la població de nacionalitat espanyola, per ambdós sexes, però del 34% per als homes estrangers i del 51% per a les dones estrangeres. A més, si es calcula l'edat mitjana en què se celebra el matrimoni, es comprova que el calendari va ser més tardà per als estrangers que per als espanyols; en concret, aquest indicador va ser de 31,1 anys entre els homes si tenien nacionalitat espanyola i de 33,7 anys si eren estrangers (hi havia una diferència substancial de 2,6 anys entre uns i altres);

i, entre les dones, de 29,0 anys i 32,3 anys respectivament (amb una distància encara més gran: de 3,3 anys).

Gràfic 1.

Taxes específiques de nupcialitat segons edat, sexe i nacionalitat. Catalunya, 2001

Font: Elaboració pròpia a partir del Moviment Natural de la Població i del cens 2001.

Els mateixos càlculs es poden realitzar per a la primonupcialitat, és a dir, per als primers matrimonis, aquells en què l'estat civil anterior dels cònjuges era el de la solteria. Amb aquest indicador es pot fer una estimació de quina seria la solteria definitiva (és a dir, quantes persones no es casarien mai) si les taxes de nupcialitat es mantinguessin immutables com les registrades en un any determinat. Doncs bé, si aquestes taxes fossin les del 2001, entre la població de nacionalitat espanyola es registraria una solteria definitiva del 44% entre els homes i del 42% entre les dones: uns nivells que mostren fins a quin punt fou reduïda la nupcialitat aquell any. Encara pitjor, aquest

valor per a la població de nacionalitat estrangera va ser d'una alçada esporuguidora: si les taxes de nupcialitat dels solters estrangers registrats l'any 2001 es perllonguessin en el temps, el 75% romandria solter tota la vida; per a les dones el percentatge seria un xic menor, del 64%, però tot i així extraordinari. Òbviament, aquests indicadors transversals no coincideixen amb els indicadors longitudinals o de generació, ja que només senyalen que l'any 2001 fou un moment en què la població, independentment de la seva nacionalitat, es va casar molt poc a Catalunya, però potser era perquè havien escollit fer-ho abans o perquè ho farien després.

Com ja s'ha explicat, l'estimació de la població estrangera resident a Catalunya perd un xic de fiabilitat quan la font no és un cens de població o una operació semblant sinó el padró continu, que és precisament la font que cal utilitzar per obtenir denominadors de l'any 2001 en endavant (cal tenir en compte que la propera operació censal es farà el 2011). Així s'han calculat les taxes específiques de nupcialitat per grups d'edat, sexe i nacionalitat anualment per al període 2002-2004 (taula 3). Tot i les lleugeres oscil·lacions, la nupcialitat de la població de nacionalitat espanyola pràcticament no ha variat durant aquest període, i s'ha mantingut al voltant del 65% entre els homes i del 60% entre les dones. Tanmateix, entre la població estrangera l'evolució ha estat ascendent, de manera lineal entre els homes i exponencial entre les dones (fonamentalment a causa del salt espectacular registrat per la població femenina de nacionalitat estrangera entre el 2001 i el 2004), tot i que sembla que entre aquesta població la nupcialitat ha esgotat en gran part la seva força, si tenim en compte els canvis mínims ocorreguts entre el 2003 i el 2004. En espera de la confirmació de les tendències percebudes —que arribarà quan es coneguïn les dades del 2005 amb detall suficient—, es pot estimar que la nupcialitat per al 2006 serà, per als homes estrangers, del 50%, és a dir, encara més de deu punts percentuals per sota de la de la població amb nacionalitat espanyola, i de quasi el 75% per a les dones. En definitiva, creure que la nupcialitat dels estrangers a Catalunya és exuberant és un miratge sense base.

Tanmateix, els registres de matrimonis no recullen els que se celebren fora d'Espanya, tot i que la població resideixi habitualment a Catalunya o tingui pensat fer-ho un cop casats, que és probablement una opció a disposició més de la població estrangera que de la de nacionalitat espanyola. Evidentment, tampoc no podem incloure en l'anàlisi

Taula 3.
Taxes de nupcialitat per grups d'edat, sexe i nacionalitat. Catalunya, 2002-2004

		Homes espanyols			Homes estrangers			Dones espanyoles			Dones estrangeres		
		2002	2003	2004	2002	2003	2004	2002	2003	2004	2002	2003	2004
Grups d'edat	<14	0	0	0				0	0	0	0	0	0,01
	15-19	0,03	0,02	0,03	0,1	0,08	0,11	0,14	0,13	0,15	0,5	0,5	0,56
	20-24	0,9	0,76	0,63	1,16	1,21	1,3	2,42	2,17	2,02	2,87	2,76	2,5
	25-29	5,41	4,77	4,37	1,78	1,7	1,78	5,84	5,27	5,15	3,14	3,09	2,95
	30-34	3,4	3,3	3,52	1,42	1,58	1,47	2,3	2,41	2,63	2,34	2,54	2,45
	35-39	1,28	1,36	1,58	0,89	1,01	1,11	0,8	0,84	1	1,28	1,58	1,75
	40-44	0,67	0,72	0,82	0,58	0,66	0,76	0,43	0,46	0,57	0,85	1,24	1,33
	45-49	0,42	0,46	0,57	0,43	0,42	0,59	0,29	0,3	0,37	0,73	0,92	1,02
	50-54	0,33	0,33	0,38	0,47	0,49	0,49	0,17	0,2	0,22	0,63	0,83	0,98
	55-59	0,27	0,31	0,33	0,43	0,54	0,51	0,11	0,11	0,12	0,48	0,49	0,5
	60+	0,34	0,39	0,45	0,47	0,46	0,59	0,14	0,13	0,13	0,29	0,44	0,47
	ISN	65,19	62,12	63,39	38,56	40,85	43,58	63,21	60,07	61,86	65,5	72,01	72,62

Font: Elaboració pròpia a partir del Moviment Natural de la Població i del padró continu.

les unions consensuals, ja que per definició romanen fora del matrimoni. Per aquest motiu creiem interessant fer una ullada a l'estat civil de la població i al nivell de convivència en parella que hi ha a Catalunya segons la nacionalitat. Malauradament, aquesta informació només està disponible per una operació censal, és a dir que ens haurem de conformar amb la finestra que obre el cens del 2001.

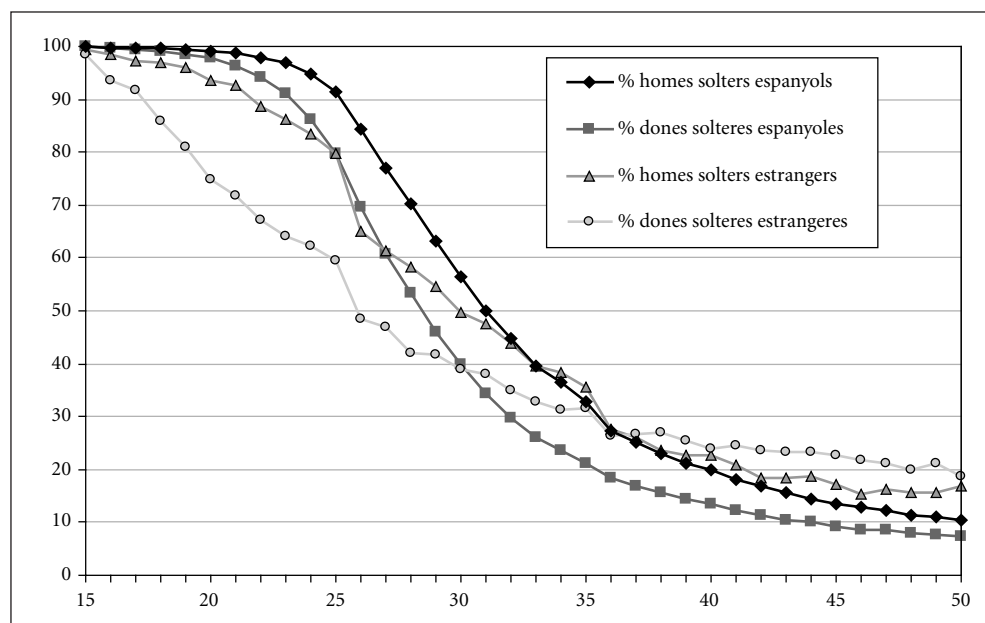
CONVIURE EN PARELLA A CATALUNYA

El gràfic 2 representa les proporcions de solteria per edat (dels 10 als 50 anys), sexe i nacionalitat (segons si és espanyola o estrangera) de la població resident a Catalunya l'any 2001. La particularitat d'utilitzar aquests indicadors és que un cop es deixa de ser solter o soltera, és a dir, quan una persona es casa, mai més no pot tornar a l'estat de

solteria (pot continuar estant casada, o passar a ser separada, divorciada o vídua, però mai més soltera): és un procés irreversible. Per aquest motiu, tothom que és solter ho és perquè mai no s'ha casat. Així les proporcions de solteria es poden utilitzar com la sèrie de solters d'una taula de nupcialitat: com faria una cohort si anés deixant de ser soltera a cada edat considerada fins arribar a un mínim de solteria en aquell punt del curs vital en què les proporcions de solteria ja no disminueixen; aquí s'ha considerat aquest llindar als 50 anys. S'observa així com la nupcialitat era nul·la per a tots els col·lectius abans dels 15 anys, però a partir d'aquesta edat les diferències entre la població de nacionalitat espanyola i l'estrangera eren substancials, molt especialment entre les dones i entre la població més jove.

Gràfic 2.

Proporcions de solters i solteres segons edat, sexe i nacionalitat. Catalunya, 2001

Font: Elaboració pròpia a partir del cens 2001.

En efecte, entre la població femenina es comprova que la solteria abans dels 30 anys era molt menys elevada entre les dones de nacionalitat estrangera i, a la inversa, entre les més grans d'aquesta edat era superior. Igual ocorria entre els homes, tot i que de manera menys extremada, de manera que el punt de tall lliscava entre els 33 i els 39 anys, és a dir, els homes de nacionalitat espanyola tenien proporcions més altes de solteria abans dels 33 anys que els estrangers, i menors dels 40 en endavant. En concret, la distància entre espanyoles i estrangeres en les proporcions de solteria augmentava amb l'edat fins arribar al punt màxim als 22 anys, ja que mentre que un 94% de les dones amb nacionalitat espanyola estaven solteres als 22 anys, les de nacionalitat estrangera ho estaven en un 67%, amb vint-i-set punts percentuals de diferència, un valor que s'anava reduint fins a esdevenir zero als 30 anys, edat a partir de la qual la diferència s'invertia fins que, a partir dels 35 anys, la solteria entre les dones de nacionalitat estrangera era deu punts percentuals superior a la de les que tenien nacionalitat espanyola. D'altra banda, entre els homes aquesta distància també anava augmentant amb l'edat, i arribava als dinou punts percentuals als 26 anys, moment en què un 84% dels espanyols estaven solters mentre que els estrangers ho estaven en un 65%, distància que anava escurçant-se fins a esdevenir poc significativa a partir dels 33 anys.

Sens dubte, en aquest aspecte, la diferència cultural entre la població de nacionalitat espanyola i la de nacionalitat estrangera estava emmarcada en la població jove, ja que l'entrada al matrimoni es produïa substancialment abans entre els estrangers. Si una cohort no afectada per canvis de nacionalitat mostrés les proporcions de solteria observades en el cens del 2001, les persones de nacionalitat espanyola es casarien com a mitjana als 32,0 anys, els homes, i als 29,7 anys, les dones; i les persones de nacionalitat estrangera als 29,6 anys i als 26,4 anys, respectivament. A més, la solteria definitiva seria per a la població de nacionalitat espanyola del 10,4% la masculina i del 7,5% la femenina, i per a la nacionalitat estrangera del 17,0% i el 19,8%, respectivament.

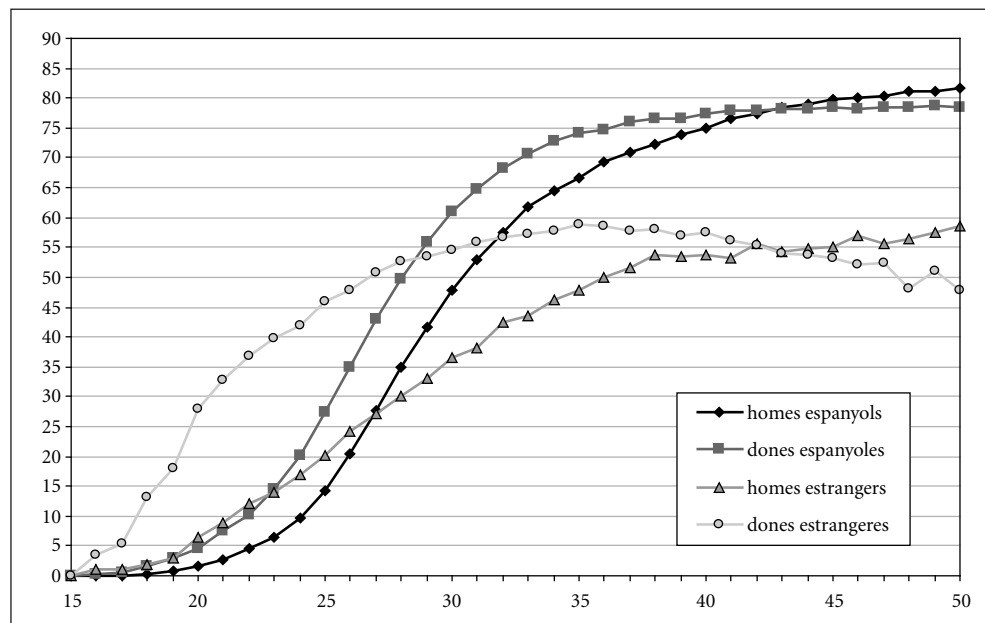
Ens falta encabir en aquesta concisa panoràmica les unions consensuals, motiu pel qual a continuació presentem la situació de convivència en parella dibuixada pel cens del 2001, independentment de si es tracta de parelles de dret o de fet. Certament, a Catalunya, la cohabitació ha afectat fonamentalment les edats joves (Miret, 2005),

però també està força present entre certes nacionalitats com, per exemple, les llatino-americanes (Castro, 2001).

En certa mesura, el gràfic 3 és el negatiu de l'anterior: es tracta de qui estava convivint amb la seva parella a Catalunya el 2001, segons edat, sexe i nacionalitat. Per a la població de nacionalitat espanyola, les corbes dibuixades remetent sense dificultat a imaginar una cohort que hagués seguit aquesta pauta respecte a la formació de la parella: així, a partir d'una edat mínima (els 15 anys), la gent aniria emparellant-se, mostrant les proporcions acumulades que s'observen per a cada edat, fins a un màxim del 80% per a ambdós sexes, cota que s'assoliria a la tardana edat de 45 anys per als homes i a la no menys tardana de 41 anys per a les dones. Cal tenir en compte, però, que alguns dels qui

Gràfic 3.

Proporcions de població que conviu en parella segons edat, sexe i nacionalitat. Catalunya, 2001

Font: Elaboració pròpia a partir del cens 2001.

no estaven convivint en parella l'any 2001 hi havien estat convivint amb anterioritat, però en el moment del cens la parella s'havia separat per la raó que fos. Tot i així, si aquesta fos la pauta de formació de parelles, els homes haurien començat a conviure en parella a una edat mitjana de 30 anys i les dones a 28 anys.

La interpretació de les dades per a la població de nacionalitat estrangera és un xic menys clara, ja que implicaria una formació de la parella a una edat molt jove però de molt reduïda intensitat. Així, només el 60% d'homes i dones de nacionalitat estrangera formaria parella, nivell que en el cas de les dones s'assoliria als 35 anys i en el dels homes fonamentalment abans dels 38 anys. Si fos d'aquesta manera, les edats mitjanes serien de 28,9 anys per als homes i de 21,0 anys per a les dones.

CONCLUSIONS SOBRE ELS MATRIMONIS I LA NUPCIALITAT DE LA POBLACIÓ DE NACIONALITAT ESTRANGERA A CATALUNYA

Malgrat que només disposem de dades sobre matrimonis fins al 2004, l'anàlisi de les tendències ens permet pronosticar que l'any 2006 a Catalunya, pels volts d'un de cada quatre matrimonis tindrà si més no un dels cònjuges de nacionalitat estrangera, una cota que s'ha assolit després de seguir un augment geomètric de l'albada del segle XXI ençà. Aquest increment extraordinari es deu fonamentalment a la progressió dels matrimonis en què un dels cònjuges té una nacionalitat d'algun país fora de la Unió Europea i un altre la té espanyola: es pot estimar que, sobre el total de matrimonis del 2006, a Catalunya, un 17% serà d'aquestes característiques.

Tanmateix, aquesta importància dels cònjuges de nacionalitat extracomunitària ajuda poc a incrementar la intensitat de la nupcialitat a Catalunya. Per exemple, l'any 2004, l'índex sintètic de nupcialitat a Catalunya va ser del 57,7% per als homes i del 61,8% per a les dones: en absència d'estrangers, aquest indicador hauria estat sis punts percentuals superior entre els homes i idèntic entre les dones. En definitiva, totes les informacions que afirmen que a Catalunya la nupcialitat augmenta a causa fonamentalment de la nupcialitat dels estrangers són manifestament falses.

Amb tot, l'edat d'entrada al matrimoni de la població estrangera és substancialment més jove que entre la població amb nacionalitat espanyola, ja que les proporcions de solters i de solteres abans del 30 anys són molt més altes entre la població de nacionalitat espanyola que entre l'estrangera. A més, en comparar la nupcialitat amb les proporcions de solteria es constata que els matrimonis entre estrangers no se celebren a Espanya i, en conseqüència, no són enregistrats, ja que aquesta solteria relativament baixa entre la població més jove no es manifesta amb unes altes taxes de nupcialitat abans dels 30 anys.

Referències bibliogràfiques

CASTRO, T. (2001). "Matrimonios sin papeles en Centroamérica: Persistencia de un sistema dual de nupcialidad", a R. BIXBY (ed.). *Población del Istmo 2000*. Centro Centroamericano de Población, Universidad de Costa Rica, p. 41-65.

CORTINA, C.; ESTEVE, A.; DOMINGO, A. (2006). "Nupcialidad y características de los matrimonios de las personas de nacionalidad extranjera en España". *Papers de Demografia*, núm. 281, Bellaterra: Centre d'Estudis Demogràfics.

ESTEVE, A.; CORTINA, C. (2005). "Homogamia educativa en la España contemporánea: pautas y tendencias". *Papers de Demografia*, núm. 257, Bellaterra: Centre d'Estudis Demogràfics.

GONZÁLEZ, M. J. (2003). "Who Marries Whom in Spain?", a H.P. BLOSSFELD, A. TIMM (eds.). *Who Marries Whom? Educational System as Marriage Markets in Modern Societies*, vol. 12, Holanda: Kluwer Academic Publishers, p. 57-78.

McCAA, R. (1993). "Ethnic intermarriage and gender in New York City". *Journal of Interdisciplinary History*, núm. 24 (2), p. 207-231.

MIRET, P. (2003). "Rols complementaris i homogàmia professional entre els matrimonis a Catalunya entre 1885 i 1999". *Papers de Demografia*, núm. 225, Bellaterra: Centre d'Estudis Demogràfics.

MIRET, P. (2005). "Conviure en parella, matrimoni versus cohabitació consensual, Catalunya, 1991, 1996 i 2001". *Papers de Demografia*, núm. 256, Bellaterra: Centre d'Estudis Demogràfics.

PAGNINI, D. L.; MORGAN, S. P. (1990). "Intermarriage and social distance among U.S. immigrants at the turn of the century". *American Sociological Review*, núm. 96, p. 405-432.

QIAN, Z.; LICHTER, D.T. (2001). "Measuring Marital Assimilation: Intermarriage among Natives and Immigrants". *Social Science Research*, núm. 30, p. 289-312.

RODRÍGUEZ GARCÍA, D. (2004). "Inmigración y mestizaje hoy. Formación de matrimonios y familias transnacionales de inmigrantes en Cataluña". *Migraciones*, núm. 16, p. 77-120.

RODRÍGUEZ GARCÍA, D. (2006). "Mixed Marriages and Transnational Families in the Intercultural Context: A Case Study of African-Spanish Couples in Catalonia". *Journal of Ethnic and Migration Studies*, vol. 32, núm. 3, p. 403-433.